

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

“MAN AT WORK” (IN THE GARDEN)

רד"ק (בראשית ב:טו)

ויקח ה' אלקים, אע"פ שזכר למעלה "וישם שם" (פסוק ח') חזר ושנה עוד "ויקח" לפי שרוצה לזכור המצוה שצוהו הא-ל. ועוד הוסיף לעבדה ולשמה שלא זכר בתחילה. ופי' "ויקח" וינחהו, שלקחו ממקום שנברא שם סמוך לגן עדן והניחהו בגן עדן. ולמה לא יצרו תחלה בגן עדן אחר שהיה סופו להניחו שם, כדי שיהיה המקום חביב עליו יותר, ש היה חדש אצלו, ושיכיר כי הא-ל הולך ומיטיב עמו.

בראשית רבה (טז:ה)

ויקח ה' אלהים את האדם וגו', רבי יהודה ורבי נחמיה, רי"א עילה אותו, היך מה דאת אמר (ישעיהו יד:ב) ולקחום עמים והביאום וגו', רבי נחמיה אמר פיתה אותו, היך מה דאת אמר (הושע יד:ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וגו' . . . ויניחהו, נתן לו מצות שבת, כמה דאת אמר (שמות כ) וינח ביום השביעי, לעבדה, ששת ימים תעבוד, ולשמרה (דברים ה) שמור את יום השבת לקדשו . . .

אבן עזרא (בראשית ב:טו)

וטעם לעבדה להשקות הגן. ולשמרה, מכל החיות שלא יכנסו שם ויטנפוהו.

רד"ק (בראשית ב:ז)

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, כי האדם אשר שם בו הא-ל הפקידו לעבדה ולשמרה, אבל להשקותה לא היה צריך כי הנהר הזה משקה אותו מכל צד.

אבות דרבי נתן (פרק יא)

אהוב את המלאכה כיצד מלמד שיהא אדם אוהב את המלאכה ואל יהיה [אדם] שונא את המלאכה . . . רבי שמעון בן אלעזר אומר אף אדם הראשון לא טעם כלום עד שעשה מלאכה שנאמר ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה [וגו'] מכל עץ הגן אכול תאכל (בראשית ב' ט"ו וט"ז): רבי טרפון אומר אף הקב"ה לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כ"ה ח'). . . רבי יוסי אומר אין אדם מת אלא מתוך הבטלה . . .

תורה תמימה (בראשית ב:טו ס"ק לז')

תניא "רבי שמעון בן אלעזר אומר, גדולה מלאכה שאף . . . רמז הוא לבאי עולם, שאין ראוי להנות מן העולם מבלי שיביאו איזו תועלת והנאה לישב העולם וקיומו, אחרי כי העולם מצדו מהני' להאדם לכן ראוי להנות גם לו מצד האדם . . .

פרקי דרבי אליעזר (פרק יא)

ושמא תאמר כי יש מלאכה בגן עדן לפתח ולשדר את האדמה, ולא כל האלנות נצמחין מאליהן, או שמא תאמר יש מלאכה בגן עדן להשקות את הגן, והלא כבר נהר יוצא מעדן להשקות את הגן שני' ונהר

יוצא מעדן וכו', ומה הלשון הזה לעבדה ולשמרה, לא אמר לעבדה ולשמרה אלא לעסוק בדברי תורה ולשמור את כל מצותיה, שנ' לשמור את דרך עץ החיים, ואין עץ חיים אלא תורה, שנ' עץ עץ חיים היא למחזיקים בה

רס"ג (בראשית ב:טז)
אכול תאכל, מותר לך לאכול.

אבן עזרא (בראשית ב:יז)
לא תאכל, אעפ"י שהתרתי לך פרי עץ הגן, לא תאכל מפרי עץ הדעת.

רד"ק (בראשית ב:טז)
ויצו ה' אלקים, המצוה על הלא תאכל ממנו, או על שניהם, כי מצוה היא להחיות האדם את עצמו במותר לו, לפיכך אמר אכל תאכל, כי בבא המקור על הפועל הוא לחזק הדבר כמו שמוע תשמע ...

משך חכמה (בראשית ב:טז)
פי' הוא מצוה להחיות נפשו ולהינות מפרי הגן, וכמו דאמר ירושלמי דקידושין ... ואם אמר אדם לאשתו כי השיית צוה לאכול מן הגן אף שלא כיוונה למצוה מ"מ היה קיומה מגין שלא לאכול מעץ הדעת אבל כיון שלא אמר לה במצות השיית לאכול, ולא קיימה המצוה ... וכמו שלא זכרה חוה הציווי רק בלא תעשה, לכן לא הגיין עליה ועברה הלא תעשה, ודו"ק.

תלמוד ירושלמי מסכת קידושין (פ"ד הי"ב)
ר' חזקיה ר' כהן בשם רב עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל מה שראת עינו ולא אכל

קרבן העדה (שם)
ולא אכל. וחטא על נפשו שהגפה חנם: